

MAAOMAAVALITSUS

EESTI MAAOMAAVALITSUSTE LIIDU HA'ALEKANDJA

20. MÄRTS 1932. A.

Nr. 3

KÜMNES AASTAKÄIK

Väljaandja: Eesti Maaomavalitsuste Liit. Toimetaja: F. Wellner.

Tellimise hind:	Toimetus ja talitus:	Kuulutuste hind:
Aastas Kr. 5.—	Tallinnas, Suur Roosikrantsi uul. Nr. 12.	1 lhk. Kr. 20.—, ½ lhk. Kr. 10.—, ¼ lhk. Kr. 5.—, 1/8 lhk. Kr. 2.50, 1/16 lhk. Kr. 1.25.
Pooles aastas „ 2.50	Telefon Nr. 452-72.	Dokumentide kaotamise kuulu- tused 50 senti dokumendi pealt.
1923 aastak. „ —.50	Jooksev arve: Eesti Panga Tal- linna osakond Nr. 609.	
1924 „ „ 3.—		
1925—1931 a. ä „ 5.—		

Ilmub üks kord kuus, 12 numbrit aastas.

SISU:

Genealoogiliste ja sotsiaalbioloogiliste uuri- miste tähtsusest ja perekonnaseisuame- tite arhiivist nende uurimuste allika- tena — E. Rosenstrauch	Lhk. 39
Missugustel juhtudel tuleb perekonnaseisu ametnikel abiellujatelt leskedelt nõuda vaestelastekohtu tunnistust — Teofil Teder	„ 42
Trahteriäride liikide täiendamise ja oma- valitsustele trahterimaksu tulude kind- lustamise seaduse muutmise seaduse eel- nõust	„ 43
Maaomavalitsuste tulud ja „raudvara“ sea- seadus — K. V.	„ 45
E. Maaomavalitsuste Liidu ja omavalitsuste tegevusest	„ 46
Küsimusi ja vastuseid	„ 51
Kuulutusi	„ 38

Kuulutatakse maksvusetaks:

- 1) Paul Vikkindi nimeline hobusepass, väljaantud Pangodi vallavalitsuselt 29. apr. 1922. a. nr. 12 all.
- 2) Osvald Altmanni hobusepass, väljaantud Riisipere vallavalitsuselt 4. apr. 1929. a. nr. 13 all.
- 3) Johan Pärneri hobusepass, väljaantud Sõmeru vallavalitsuselt 18. dets. 1920. a. nr. 269 all.
- 4) Johan Pajo hobusepass, väljaantud L.-Tähkvere vallavalitsuselt 3. V. 1923. a. nr. 36 all Jaan Johani p. Blaue nimele.
- 5) Jaan Peetri p. Indo hobusepass, väljaantud Valga jaosk. Politseikomissarilt 5. II. 1931. a. nr. 52 all.

Eesti Omavalitsuste Kinnitus A.-S.

„OMA“

**Põhi ja tagavarakapitalid üle
Kr. 520.000.—**

toimetab

tule-,

elu-,

rahe-,

koduloomade-,

murdvarguse- ja

klaasikindlustusi.

Edasikindlustuste vastuvõtmine valdade vastastikku kindlustusseltsidelt.

Seltsi osanikkudeks on kõigi maakondade omavalitsused, paljud linna-, alevi- ja valdade omavalitsused.

Seltsil omad majad Tartus ja Viljandis.

Juhatus ja peakontor: Tartus, Riia tn. 41, telef. 3-44 ja 5-62.

Peaagentuurid:

Tallinnas, Väike-Karja tn. 3, telef. 437-59.

Rakveres, Viru Pangas, telef. 109.

Pärnus, Rüütli tn. 29, telef. 2-30.

Agentuurid kõigil pool üle maa.

Ilmub lähemal ajal köidetult

Sundnormide kogu maaomavalitsuste kohta.

38 vihku, à 32 lhk.

Ettetellimine avatud.

Ettetellijatele tuleb maksma Sundnormide kogu nahkköites, kullatud nimetusega nahal, 25 kr., broshüüritult 23 kr.

Väljaandja: *Eesti Maaomavalitsuste Liit, Tallinna.*

Genealoogiliste ja sotsiaalbioloogiliste uurimiste tähtsusest ja perekonnaseisuametite arhiivist nende uurimuste allikatena.

E. Rosenstrauch,

Tallinna linna perekonnaseisuametnik.

(Järg.)

Meie rahva tulevik peitub meie lastes ja lastelastes, seepärast on tähtis, et sünniksivad terved lapsed, kes on võimelised looma ja tegema ülesehitavat tööd ja kes edukalt ja väärikalt suudaksid võidelda eluga, mille kriisioht ei näi nii pea mööduvat.

Kuna oleme vastutavad tuleva põlve ees, siis peame olema teadlikud selles, milliseid omadusi ning kalduvusi pärandame neile. Ja et tunda kõiki meis varjatud omadusi ja kalduvusi, andeid kui ka haigusi, mis võib olla alles saavad avalikuks meie lastes või lastelastes, teises või kolmandas põlves, siis peame tundma alati oma esivanemaid, nende vaimlisi ja bioloogilisi aluseid.

Uurimuses kui suurepäralises elupeeglis või spektris meile ilmneb perekonna ja suguvõsa erikaal ja elemendid äraseletatult, tõetruult ja loomulikes värves.

Moodne genealoogia lähtub perekonnauurimisel peamiselt kahest seisukohast. Esimene moment on ajalooline — perekonnalooline, teine — sotsiaalbioloogiline, milline jälgib ja vaatlleb perekonna ja suguvõsa eluprotsessi, nende saamist ja kadu sotsiaalsest seisukohast. Nende kahe vaatlusviisi vahet võime iseloomustada järgmiselt: esimene vaatlleb perekonda ja suguvõsa tema ulatuses, levimises, kuna teine tungib selle olemise sisse ja arenemise lähemasse tingimusesse.

Peatume esmalt ajaloolise genealoogia juures. Mis on tema lähemad ülesanded ja kasu? Selle vajadus seisab eeskätt psühholoogiliste huvide rahuldamisest. Uurides oma esivanemaid, jälgides oma suguvõsa levimist ja arengut ning nähes ühtlasi nende elukäiku, võitlusi ja püüdeid, saame sellest kahtlemata haaratud. Me leiame oma suguvõsa kaugemaid harusid, kellega ajajooksul katkenud kontakt ja kes sagedasti kannavad koguni teist perekonnanime, ja kelles seetõttu ei näinud, võib olla, endale mingit sugulast. Uurimisel selgub, et seisame lähedal üksksteisele, sellest tekib huvi nende vastu, kuna tead-

mine, et oleme ühe vaimu ja vere pärijad, saab elavamaks. See teadmine loob sugulustundeid, süvendab rahvuslikku ühistunnet ning vastastiku usaldust ja lugupidamist.

Siis, jälgides oma esivanemaid, nende eluiga ja kogudes andmeid nende elu kohta, ehk lugedes kas või ainult nende nimesid, astuvad nad meie ette just kui elavatena. Nende visadus ja kannatused raske eluvõitluse kitsal rindel saavad meile omaseks. See vaimline osavõtt õhutab ja tiivustab meid samale visadusele ja püüdele.

Sugukonna uurimisel näeme rahva ajaloo arengut meile lähemal seisval pinnal. Siin tunneme, kuidas eluniidid ristudes meis, koovad meidki kogu rahva ja riigi saatuse suurde kangasse. See tuletab meile meelde, et oleme rahva lahutamatu osa, kes kohustatud jätkama eelkäijate poolt alatud võitlust.

Uurides perekonnaajalugu uurime kogu rahva ajalugu. See on valdkond, kus võime igaüks koguda kive oma rahva ja kangelaslike esivanemate ausingale, mida nad aega pälvunud. Nagu riik pole mõeldav ajaloota, nii pole seda samuti ka perekond. Uurigem ja kogugem mälestusi veel kuni pole hilja! Meil tuntakse rõõmu, kui leitakse kusagilt maapõuest mõni vana kõdunenud ese, relv, raha või muud, mis selgitab meie rahva ajalugu ja kultuuri; sealjuures aga unustame sagedasti vaimlised kalliskivid, mille arv väheneb alatasa. Need on vanema põlve elavad mälestised eelkäijate elust ja olust. Perekonnaajaloo koostamisel suuline traditsioon ja mälestus etendab suurt osa. Praegu võime veel leida vanema põlve üksikuid esindajaid, kelle mälestuses on säilinud rikkalik ajalooline materjal. Tihti kahe, kolme sugupõlve ulatuses. Nad aga kaovad ja ühes nendega lootusetult kaob see väärtuslik vaimuvara. Nähtavaid esemeid me leiame võib olla veel, ja need jutustavad ikka, kuid surnud ei kunagi.

Elame ülemineku ajajärgul, kus senine elukord on paisatud segi, on tekkinud suur rahva rändamine ja massiline elukohtade vahetamine, mille tõttu paljuil on katkenud side esivanemate elukohtadega ja suguvõsaga. Praegune põlv on veel nõrgalt nendega seotud kuid tõusval sool pole enam mingit mälestust ega ühendust esivanemate koduga ja endiste põlvedega, kellega ta seotud bioloogiliselt.

Et ei katkeks jäädavalt kontakt tuleks seda hoida alal perekonnaajaloo kaudu. See põlv kellel pole kontakti esivanemate ja sünnikoduga, on kindlasti vaimliselt vaesem. Suuline traditsioon on elavaks illustratsiooniks, muidu, võib olla kuivadele dokumentaalsetele andmetele.

Vaatleme nüüd allikaid, mis sisaldavad geneoloogilisi andmeid: esiteks senised kirikuraamatud (meetrika- ja personaalraamatud). Need asuvad alates 1834. a. suuremalt osalt perekonnaseisumetnikkude-vaimulikkude käes; vanemate aastate meetrikad aga — Põhja Eesti kohta — Perekonnaseisuahtide arhiivis, Lõuna Eesti kohta — Tartus, Riigi keskarhiivis. Kuid et nende käsitamine, perekonnanimede puudumise tõttu vanemil põlvil, on väga raske geneoloogiliste tabelite koostamisel, on suurima tähtsusega revisjoni kirjad, mis asuvad Tartus, Riigi keskarhiivis. Siia lisaks tulevad veel endised konsistoriumi kirikukatsumise protokollid, vakuraamatud, maaderevisjonid jne. Need on kõik hoiul Riigi keskarhiivis.

Peale selle asub hulk väärtuslikku geneoloogilist materjali valdades, näiteks, endised vallahingekirjad (rulliraamatud), taluderegistrid, endised Kogukonna-maksuregistrid jne. Neid vallasekretäri-perekonnaseisumetniku hoole all asuvaid arhivaale tuleb hoolega korraldada, kuna nad muidu ajajooksul võivad hävineda. Mõnes vallas, kahjuks, pole antud aga sarnastele vanadele aktidele mingit väärtust, need vedelevad tihti kusagil põnnin-gul vana kolu-kalu hulgas, mädanevad ja kōdunevad, muutudes ajajooksul tarvik-kōlbmatuiks. Halvemal juhtumil on neid isegi müüdnud pakkimispaberiks, ja on seega kadunud igaveseks. On vaja kindlustada kindlate korraldustega sarnaste materjalide alleshoid. Need tuleks korraldada ja seada sellasesse korda ja süstemi, et uurijad võiks neid kasutada kerge vaevaga. Suuremates linnades osa genea-

loogilisi materjale on koondatud linna-arhiivi.

Viimase 2—3 sugupõlve kohta väärtuslikku geneoloogilist materjali annab perekonnaseisumetrite korraldamisel olev perekonnaregister ja selle lisatoimetis. Praegu veel kahjuks, kuna see töö on pooleli, ei anna perekonnaregister täit ülevaadet, kuid mõne aasta pärast, kui ta saab seatud sisse üldiselt, omab perekonnaregister vundamentaalse tähtsuse sugukonna uurimise alustamisel. Perekonnaregister on loomulikumaks lähtekohaks iga perekonna ja suguvõsa uurimisel, kuna tema kaudu saab ilma vaevata kindla ühenduse endiste allikatega; perekonnaregister annab täieliku ülevaate üksikute perekondade ja perekonnanimede levimisest, tema kaudu saab sidet suguvõsa üksikute harudega.

Perekonnakirjade korraldamisel võiks seepärast pidada silmas isikute sellekohasel soovil ka geneoloogilisi huve, tellides kirikuist kaugemale tagasi ulatuvamaid andmeid. Nii, näiteks perekonnakirjade korraldamisel, dokumentide tellimisel võiks lähtuda, kui asjaosaline huvitatud, ka perekonnauurimisest, tema vanemaist. Sel juhtumil, kui perekond kuulunud kogu aja ühte kogudusse, võib saada andmeid kolme sugupõlve ulatuses. Esiteks asjaosalise enda ja ta vendade-õdede kohta, teiseks ta vanemate ja lõpuks vanavanemate kohta. Sarnase kombinatsiooniga hõlbuneks perekonnakirjade korraldamine ka asjaosalise vanemaile ja vendade-õdedele, varustades neid juba ette, ilma erilise tülitä ja kuludeta, vastavate andmetega. Geneoloogilisest seisukohast on neil andmeil suurem tähtsus, kuna see loob kaugemaleulatavama ühenduse isiku esivanematega, andes parema aluse suguvõsatabelite koostamiseks.

Geneoloogiliselt väärtuslik on ka perekonnaregistri lisatoimetuses leiduv materjal, mis sagedasti annab huvitavaid geneoloogilisi ja sotsiaalbioloogilisi andmeid asjaosaliste ja nende ühtlasi perekondade liikumise tihedest kogudusest teise jne. Selle alusel saab uurija kerge vaevaga kätte kontakti meetrikaraamatutega, resp. aktiraamatutega, millest selguvad täpsemad ja üksikasjalikumad andmed sünniaegade ja -kohtade, vanemate elukutse jne. kohta. Summaregister, ehk küll ta vanemate põlvede surmapõhjuste täpsuse suhtes pole alati usutav, on siiski

suure väärtusega allikaks, eriti bioloogilisteks uurimusteks.

Tähendatud allikate põhjal saab koostada kaks geneoloogilist või põlvenemistabeli ja põhitabelit — e s i v a n e m a t e j a s u g u v õ s a t a b e l. Esimene, kui otsese põlvenemise tabel näitab ülevaatlisult isiku põlvenemise tee, märkides üksikult ta vanemad ja esivanemad, mees- kui ka naispooled. Nii, näiteks, on isiku vanemaid 1 astmes — 2, teises — 4, kolmandas — 8 jne. 10 astmes on juba 1024 isikut, kellega seisab isik otseses alanevas sugulusvahekorras, pärides neilt vaimlisi ja kehalisi omadusi ning kalduvusi.

Suguvõsatabel lähtub suguvõsa ehk perekonna asutajast — esiisast, kus kõik järeltulijad kujundavad sugupuud, mis annab piltliku ülevaate suguvõsa ulatusest, tema üksikuist harudest ja võsudest.

Kui neid geneoloogilisi tabeleid täiendada nii palju kui võimalik lähemate andmetega, igasuguseist teistest allikaist ja ürikuist, samuti suuliste mälestuste, esivanemate ja suguvõsa arengu, võitluse ja püüete, omaduste ja kalduvuste, eluprotsessi vaimliste ja sotsiaalsete tingimuste kohta ja igasuguste võimalikkude vaatlustega ümbruskonnast ja inimesist, siis kujunebki see suurepäraseks perekonnaajalooks ja traditsiooniks ja praegusele, kuid eriti tulevastele põlvedele suureks varanduseks. See ei nõua meilt palju, kuid kujuneb väärtuslikuks vaimliseks päranduseks järeltulijale, kes kahtlemata saavad seda hindama ja kasutama elu parimate tunnete ja jõudude äratamiseks ning süvendamiseks.

Teine ja alles kujunemisel olev ala geneoloogilises uurimises seisab, nagu tähendatud ülal, perekonna sotsiaalbioloogilises vaatluses. On tehtud kindlaks, et kõik vanemate vaimlised ja füüsilised omadused, anded ja kalduvused, tervis ja haigused on pärandatavad n. n. Mendeli seaduste põhjal põlvest põlve, olles seega, kasvatusel kõrval suure tähtsusega teguriks inimese kujunemisel. Kuna vaimlised kalduvused on kasvatusel veel enam-vähem ohjeldatavad, mille tõttu on võimalik takistada eitavate nähtuste võidulepääsu, on aga raskeid parandamatuid ja sealjuures pärandatavaid haigusi peaaegu võimatu paraliseerida. Tundes aga nende pärvuse käiku bioloogiliste aluste uurimise kaudu, saame võtta tarvitusele tõkestavaid abinõusid juba enne nende

haigusnähtede ilmsikstulekut, mis on kaugetult odavam ja tagajärjekam kui tagantjärele tihti lootusetud ravimiskatsed.

Meil Eestis on umbes 3300 vaimuhaiget, kellest riigi ravida ja ülalpidada ligi 2000 ja selleks kulutatakse aastas 50,000 krooni. Kui arvata siia juurde veel muu alaväärtuslik element — nõrgamõistulisel, alkohoolikul, kurikalduvustega isikul jne., kelle peale iga aasta kulutatakse miljoneid rahva raha, ja mis ometi ei anna mingeid tähelepanuväärivaid tulemusi, saame sellest küllaltki masendava pildi.

Kuna need — vaimliselt ja kehaliselt ebanormaalsed, mitte omades elu kriitriumi ja vastutustunnet, on suhteliselt sagedasti suurima sigivusega, takistamatult pärandavad ja levitavad hädaohtlikke haigusi ning kalduvusi, süvendades alataasa viletsust, on tugeva ja terve tõu arenemine nende arvel raskem.

On tähtis, et sünniksivad terved ja elujõulised lapsed — see on suurim kokkuvõtte rahvale. Selleks tuleb luua eeldusi ja uurida rahva pärvuslikke ja sotsiaalbioloogilisi aluseid, mis on olulise tähtsusega tegureiks inimelu kujunemisel.

Sellase uurimise varal võime selgitada tõu varjukülgi, takistada ja likvideerida nende levimist. Paljudes kultuurriikides ongi viimasel ajal asutud rahva süstemaatilisele bioloogilisele uurimisele eeskätt perekonnas, leides selles võtme praegusa sotsiaalpoliitika ja ühiskonna tervishoiu salakambri avamiseks. Seal on asutatud vastavad uurimisbürood, koondades kõiki sellekohaseid vaatlusalikaid, ja asutud seega rahva tervise kastrite loomisele.

Meilgi on palju mitmesugust vaatlusmaterjali, mis on väärtuslikuks allikaiks bioloogilistel uurimistel, kuid mis praegu asub aga laialipaisatult väga mitmesugustes asutustes, mille tõttu nende kasutatus on väga piiratud.

Vaatleme lühidalt kodaniku teed läbi ametasutuste ja isikute, kes temast huvitatud ja jätavad ta kohta tähelepanekuid.

Inimene, vaevalt sündinud, satub kohe sünnituse juures olevate isikute üksikasjaliku vaatluse alla. Hiljem järgnevad mitmesugused märkused kas hoolekandöödedelt, emadenõuandlais, rõugepanekul jne. Jõudes kooliikka satub noor inimene kohe kooliarsti ja õpetaja vaatluse alla. Siin koguneb ajajooksul hulk väga väärtuslikke tähelepanekuid ja otsuseid. Siis järgnevad otsused tema kohta ametöppi-

misel ja mehil kaitsevääkumisjonis jne. Viimane kes isiku surma puhul temast huvitatud on arst, kes teeb oma otsuse surmapõhjuste kohta. Vahepeal võib olla veel mitmesuguseid tähelepanekuid, mis pärastisel otsustamisel näiteks abiellumisel, haigusjuhtumel jne. oleksid suure tähtsusega.

Kuidas ja kelle korraldusel teostada nende materjalide koondamist ja süstematiseerimist perekondade järgi, jäägu praegu vastamata, kuid võiksime siinkohal juhtida tähelepanu perekonnaseisuametite arhiividele kuhu nii kui nii koguneb alatasa igasuguseid andmeid, aktide, dokumentide, arstitunnististe, statistiliste lehtede jne. näol, mis kujunevad ajajooksul väärtuslikeks allikaiks genealoogilisel ja sotsiaalbioloogilisel uurimisel.

Oleks otstarbekohane, kui ka kõik teised andmed, mis aitavad uurida isiku bioloogilisi aluseid, koondatakse ühte kohta. See oleks tulevikus suureks kasuks uurijaile ja ametasutisile.

Perekonnauurimine, perekonna sotsiaalbioloogiliste aluste selgitamiseks, peab tegema kindlaks esimeses järjekor-

ras isikute eluea, surmapõhjused, perekonna suuruse, sündide intervalli, põetud haigused jne. Nagu sellest nähtub, vastused suuremale osale neist küsimusist annavad juba nüüd perekonnaseisuametite arhiivid. Kuid kuna perekonnaseisuametid teotsevad alles lühikest aega, siis selaste bioloogiliste andmete ulatus perekonnaseisuametite arhiives on kahjuks veel väike. Laialdasemad väljavaated ja ülesanded sotsiaalbioloogilisel uurimisel on seega alles tulevikul.

Nüüd on aga aeg aluse panemiseks perekonna- ja sugukonnauurimisele seega, et igaüks, kellel tähtis meie rahva arenev tulevik ja kelle kutse teda kohustab, asuks ise ja õhutaks ka kaaskodanikke koguma andmeid arhiivist ja suulisi mälestisi, mis sisaldavad genealoogilisi väärtusi. See, nagu tähendatud, on mõjuvaks teguriks ja vahendiks rahva kasvatamisel. See süvendab perekonna- ja rahvustunnet, loob rahvusliikku iseteadvust ja usku oma rahva elujõusse ja võimeisse, mis on kindlaks eelduseks rahva sisemise elujõu koostumisele ja üldisele kultuurilisele edule.

Missugustel juhtudel tuleb perekonnaseisuametnikul abiellujatelt leskedelt nõuda vaestelastekohtu tunnistust.

Teofil Teder.

Kohtu- ja Siseministeeriumi administratiiv osakonna ringkirja 12. IX. 1927. nr. 43 p. 13 põhjal on perekonnaseisuametnikud kohustatud leskedelt, kes soovivad teistkordselt abielluda, nõudma vaestelaste (hoolekande)-kohtu tunnistuse selle kohta, et varanduslik vahekord laste ja lese vahel on lahendatud. Nimetatud nõudmise aluseks on Balti eraseaduse (BES) §§ 278, 283, 284, 287 ja asjaolu, et perekonnaseisuametnikul isiklikult puudub võimalus kindlaks teha, kas Balti eraseaduses ettenähtud varanduse jaotus on teostatud.

Astub isa uude abiellu, jääb ta sellele vaatamata ainsamaks eestkostjaks oma lastele eelmisest abielust; kuid enne uuesti abiellumist peab ta, BES § 278 põhjal, viimastega ema varandust pärandusõiguse reeglite (BES §§ 1754, 1761, 1788, 1832, 1834, 1867) järel jaotama ja las-

tele nende osad kas eraldama või kindlustama. See jaotamine peab sündima vastava vaestelastekohtu kaastegevusel, kes selleks otstarbeks lastele nende huvide kaitseks määrab erilised eestkostjad, kes kohe peale jaotamise lõppu eestkostja kohustest vabastatakse.

Eesti maaõiguse järele (BES § 283) jääb ema uuesti abielludes, oma esimese abielus laste eestkostjaks edasi, kuid peale selle määratakse lastele kaks eestkostjat, kelle osavõtul ja vaestelaste kohtu kinnitusele, ema jaotab isa varanduse ning eraldab või kindlustab lastele nende osad. Kui see teostatud, jääb ema ühes nõuandjaga ainsamaks eestkostjaks, omades laste varanduse kasutamiseõiguse kuni nende täiseani, kuid ta peab lapsi selle eest üleval pidama ja kasvatama.

Liivi maaõiguse (BES § 284) järele kustub ema uue abieluga tema eestkoste

laste üle; lastele esimesest abielust määratakse erilised eestkostjad, kelle osavõtul teostatakse isa päranduse jaotamine ja laste osade eraldamine või kindlustamine. Leskub ema teisest abielust lastetult, võib ta esimese abielu laste eestkostmise järele oma peale võtta.

Liivi ja Eesti linnaõiguste järele (BES § 287), kustub eestkostja lesk-ema eestkostmine tema uuesti abiellumisega; lastele määratakse mõlema vanema lähemate sugulaste seast eestkostjad, kelle osavõtul ja vaestelastekohtu kinnitamisel selgitatakse ning kindlustatakse lastele kuuluv pärandusosa. Sel juhul jääb aga ka emale laste varanduse kasutamise õigus kuni nende täiseani, kuid ta on kohustatud selle eest lapsi üleval pidama ja kasvatama.

Ülalloetletud BES antud määruste selgituseks on Kohtu- ja Siseministeeriumi administratiiv-osakond andnud perekonnaseisu ametnikkudele nende järelepärimistel palju seletusi, milliseid allpool kokkuvõetult esitan.

BES selgub, et vaestelastekohtu tunnistust tuleb nõuda ainult nendelt uuesti abielluda soovijatelt leskedelt, kel on eelmisest abielust allealisi lapsi. Sellest järgneb, et leselt, kellel eelmisest abielust ei ole abielu-, hilisema abiellumisega seadustatud-, või kohtu korras adopteeritud lapsi, või kelle lapsed on surnud, või on juba kõik täisealised, ei ole perekonnaseisuametnik õigustatud nõudma nimetatud vaestelastekohtu tunnistust. Samuti ei ole vallaslapse emalt tarvis nõuda vaestelastekohtu tunnistust, ka siis, kui ta abiellub teisega; s. o. mitte oma vallaslapse lihaliku isaga.

Ka välismaalaselt-leselt, kellel allealised lapsed, ei tule nõuda vaestelastekohtu tunnistust. Selle aset täidab Perekonnaseisu seaduse (RT 191/192 — 1925.) § 48 põhjal nõutav diplomaatliku või konsulaar-esindaja tunnistus, milles tõendatakse,

et kavatsitava abielu sõlmimiseks ei ole takistusi välismaalase kodumaa seaduste järgi. Kuna kodakondsuseta allealiste lastega leskedel ei ole võimalik esitada Perekonnaseisu seaduse § 48 ettenähtud diplomaatliku või konsulaar esindaja tunnistust, tuleb neilt nõuda meie vaestelastekohtu luba abiellumiseks.

Vaestelastekohtu tunnistust tuleb nõuda nendelt Eesti kodakondsusse kuuluvatel, kelle alaline elukoht abiellumisel territooriumil, kus maksev BES. Kuna Petserimaal ja Narva tagustes valdades ei ole viimane maksev, vaid Vene Seaduste kogu X köide, milles ei ole ettenähtud BES §§ 278, 283, 284, 287 sarnast normi, tuleb asuda seisukohale, et leskedelt, kelle alaline elukoht Petserimaal või Naroova tagustes valdades, ei ole alust abiellumiseks nõuda vaestelastekohtu tunnistust (KS adm.-os. kirjad 16. I. 1930. nr. 6581, 6471, 4. XI. 1930. nr. 973, 2. VI. 1930. nr. 1727, 16. II. 1931. nr. 1633 ja teised).

Vaestelastekohtu tunnistusest peab olema näha, et BES vastavate paragrahvide nõuded on täidetud.

See abielutakistus on edasilükkava iseloomuga. Varanduse lahutamata jätmise ja vastava tunnistuse nõudmata jätmise ei avalda mõju abielu maksvusele. Kuid perekonnaseisuametnikku võib niisugusel juhtumil võtta kohtulikule vastutusele lohaka asjaajamise või oma võimupiiridest üleastumise pärast.

Kohtu- ja Siseministeeriumi adm.-os. ringkirjas 7. XI. 1928. nr. 3030 p. 4. juhitakse perekonnaseisuametnikkude tähelepanu sellele, et lahutatute käest ei ole vajadust ega alust uue abielu registreerimiseks nõuda vaestelastekohtu tunnistust, sest Abieluseaduse (RT 138 — 1922) §§ 19 ja 33 põhjal korraldab kohus ühel ajal abielu maksvusetuks tunnistamisega või abielulahutamise ja laste saatuse.

Trahteriäride liikide täiendamise ja omavalitsustele trahterimaksu tulude kindlustamise seaduse muutmise seaduse eelnõust.

Majandusministeeriumi poolt on väljatöötatud Trahteriäride liikide täiendamise ja omavalitsustele trahterimaksu tulude kindlustamise seaduse muutmise sea-

dus, missuguse seaduse eelnõu lähemal ajal võib tulla arutusele Riigikogus. Nimetatud seadusega kaotatakse Trahteriäride liikide täiendamise ja omavalitsus-

tele trahterimaksu tulude kindlustamise seaduse (RT nr. 105 — 1928. a.) II osa arvates 1. apr. 1932. a. Sellega loobub riik omavalitsustele maksetavate trahterimaksu puudujääkide ja viina ostulubade maksu asemel tasutavate summade väljaandmisest, milline samm on ettevõetud selleks, et tasakaalustada riigi 1932/33. a. eelarvet.

Nimetatud seaduseelnõu seletuskirjas öeldakse, et Trahteriäride liikide täiendamise ja omavalitsustele trahterimaksu tulude täiendamise seaduse II osa maksmapanemisel olla mõõduandvad olnud asiolud, et 1) viina tarvitamist paraliseerida, kõrgendades viina müügihinda omavalitsuste heaks ja sellega soodustada ühtlasi siirdumist nõrgematele jookidele ning 2) alkoholiliste jookide müügiõigusega trahteriasutuste liigitamisega järkudesse tõkestada salamüüki ja võimaldada vähemjõukatele kodanikkudele alamjärguliste müügikohtade külastamist. Tegelik elu olla aga näidanud, et kumbgi neist kaalutlusist ei põhjusta kujunenud olukorra edasikestu. Trahterimaksu puudujääkide katmine osutuda tegelikult trahteriasutuste pidajate toetuseks riigikassa arvel ja samuti olla põhjendamata endiste viinaostulubade väljaandmise kulude tasuks määratud maksu asendamine, kuigi see oli senini vajaline omavalitsuste eelarvete kohendamiseks.

Kuid eeltoodud nimetatud seaduse ajaloolistest põhjustest ei saa täiel määral ühtuda.

Vabariigi alg-aastail, kui maksis tšeki-süsteem, võtsid omavalitsused viinalubade pealt maksu. Kui viinamüük lasti vabaks ja kadusid viinaload, hakkas riik omavalitsustele maksuma viinalubade maksu asemel riigikassast iga-aastast kindlat toetust. Sellega osutus see toetus õieti kahjutasuks, mis maksis riik omavalitsustele selle eest, et viinamüügi monopoliseerimisega riik võttis omavalitsustelt ära sissetuleku viinalubade maksu näol. Sellega olid omavalitsused täiesti õigustatud seda toetust saama ja on seda ka praegu.

Mis puutub omavalitsuste trahterimaksu puudujääkide katmisse riigi poolt, siis on osaliselt õige väide, et üksikud omavalitsused on kasutanud seadust kurjasti ja teatud olukorral see on kujunenud „trahteriasutuste pidajate toetuseks riigi kulul“. Kuid seda viimast võib öelda küll ainult üksikute linnade kohta, kes eriti viimasel ajal on alandanud märksa trahterimaksu

trahteripidajatelt. (Tallinna linnal oli kavatsus alandada seda eeloleval aastal kuni 30%, alandas aga lõpuks umbes 20%). Maavalitsused suuremalt osalt on võtnud trahterimaksu endisel alusel ja mõnel pool on see isegi tõusnud ja riiklikud toetused juuremaksude näol maavalitsustele sel alal on olnud võrdlemisi väiksed.

Maaomavalitsuste tulud maksudest on juba seadusandluse teel tunduvalt vähenenud. Nii on maal asuvate kinnisvarade maksu vähendatud keskmiselt 20% võrra (Maal asuvate kinnisvarade kinnisvaramaksu seaduse muutmise seadus — RT. nr. 112 — 1931. a.). Seega pole vähendatud kinnisvara maksu mitte ainult 1932. a., vaid ka 1931. a. kohta. Kui 1931. a. maks on juba tasutud, siis kantakse ülemäära tasutud osa 1932. a. ja järgnevat aastate maksu arvele. Sellega ei saa paljud vallad kinnisvaramaksust eeloleval aastal peaaegu midagi, kuna see on kättesaadud juba möödunud aastal ja arvatakse eeloleva aasta tuludest maha. Samuti on alandatud isikumaks ja määratud kindlaks selle ülemäär, milline palju väiksem senini paljudes valdades võetud isikumaksu ülemäärast. (Omavalitsuste maksuseaduse muudatuste seaduse muutmise seadus). Ühtlasi on päevakorral alandada põllupidajate eeloleva aasta tulumaksu umbes 50% võrra, milline seaduseelnõu on esitatud juba Riigikogule. Eeltoodust nähtub, et maaomavalitsuste, nii maavalitsuste kui valdade tulud maksudest eeloleval aastal suurel määral on vähenenud. Sellepärast on maaomavalitsused sunnitud olnud oma eelarvete koostamisel talitama väga tagasihoidlikult ja karpima armetult väljaminekuid.

Seaduse seletuskirjas öeldakse, et riik on teinud oma majapidamises tunduvalt karpimisi eelarve alal ja tegelikult teeb seda veel ka eelarveaasta jooksul. Et aga ka omavalitsusi sundida revideerimisele võtma oma kulutusi ja laiotusest suundu da kokkuhoiule, ollagi koostatud käesolev seaduse eelnõu, millega kavatakse viina ja õlle maksustamine omavalitsuste kasuks ja mille vastuvõtmisel neil jäävad saamata iganenud viinaostulubade maksu asendavad, kui ka trahterimaksu puudujääke katvad summad.

Sellest selgub, nagu oleks omavalitsused senini ajanud laiotuspoliitikat ja kavatsevad seda teha ka edaspidi. Kuid igale erapooletule vaatlejale on selge, et omavalitsuste laiotuspoliitikast, vähemalt

praegu, ei saa juttugi olla. Kulud omavalitsustes on tõmmatud kokku äärmuseni ja isegi nii, et vaevalt seal enam midagi kokkutõmmata saab.

Seadus kavatsetakse maksma panna 1. aprillist s. a. Kuna omavalitsuste eelarve aasta algab 1. aprillist ja nende eelarved enamikus juba koostatud ning volikogude poolt vastuvõetud, siis selle seadusega paisatakse omavalitsuste eelarved uuesti segamini. Tuleb neid uuesti hakata koostama, teha uusi kärpimisi ja kokkutõmbeid ja tuleb kahelda, kas paljud omavalitsused neid üldse veel tasakaalu viia suudavad. Eelnõu koostajad on nähtavasti sellest isegi aru saanud ja seletavad seletuskirjas, et omavalitsustele, kes eelnimetatud summade kaotamisel võiks sattuda väljapääsemata raskustesse, tuleb ajutiselt määrata toetust, milleks 1932/33. a. eelarvesse on võetud vastavad summad jaotamiseks linna- ja valla-

valitsustele. Lõppude lõpuks on omavalitsustele üksipuha, millise nimetuse all nad need summad riigilt saavad, peasi kui nad aga vastavatest summadest ilma ei jää. Kuid milleks siis need keerulised malekäigud ja seaduste muutmised, mis tekitavad asjatult ärevust.

Riigikogus võib tulla nimetatud seaduseelnõu lähemal ajal juba kaalumisele. Kuid seal peaks seda küsimust küll tõsiselt kaaluma. Sest lõppude lõpuks on omavalitsused samad riigivõimu teostajad ja üldülesannete täitjad. Tasakaalustades küll riigi eelarve, paiskame segamini omavalitsuste eelarved ja sellega pole jõutud sammugi kaugemale. Sellepärast tuleks küll kaaluda, kas ei leiduks siiski teisi võimalusi eelarve tasakaalustamiseks ning kärpimisi ja kokkuhoidu teostada mujal, kui seda teha ühe osa riigi organite — omavalitsuste tulude kärpimise arvel.

Maaomavalitsuste tulud ja „raudvara“ seadus.

Sagedasti üksikud kodanikud toimivad oma isiklikus elus ühekülgselt, mõtlemata tegevuse tagajärgedele. Samasugused ekslikud ja ühekülgsed toimimised tulevad ilmsiks vahete vahel ka riiklikus elus ja seadusandluses, kuigi seal need nähted ei peaks aset leidma.

Kuid siiski selliseid juhtusid näeme üsna tihti. Üheks viimaseaja eksimuse „pärliks“ on „raudvara“ seadus sel kujul nagu ta vastu võetud ja avaldatud Riigi Teatajas nr. 105 — 1931. a. (Vallasvara aresti alla panemise ja müügi asjus Tsiiviikohtupid. sead. muutmise ja täiendamise seadus.) Sellele lisaks ilmus Administratiiv sissenõudmise seadus (RT nr. 2 — 1932. a.), mille § 28 kõneleb, et arestimisele ja üleskirjutamisele ei kuulu Tsiv. kp. s. § 973 all nimetatud asjad, millest järgneb, et riigi ja omavalitsuste maksu ei saa sisse nõuda enam vastuvaidlematult. Võib olla selle seaduse maksmapanijad on temast kõige paremal arvamisel ja neile jääb enestelegi teadmatuks, milliseid halbusi sisaldab nimetatud seadus.

Selle seadusega on tekkinud lihtne, kuid kurb seisukord: riigi ja omavalitsuste maksud ei laeku, neid ei makseta, sest seadus kaitseb maksumatust piirini, mida kusagil mujal ei tunta. Kui sel-

le oletusele tahetakse vastu vaielda, siis eelpool toodud väite tõenduseks toon mõningaid näiteid senistest kogemustest.

Mõni aasta tagasi maksude määramisel ühes vallas vallavolikogu ei määranud maksude tasumise tähtaega. Teine vallavolikogu ei määranud tähtajaks tasumata jäänud maksuvõlgadelt viivituse protsente. Esimene vallavolikogu põhjendas oma otsust lootusega, et kodanikud tasuvad maksud vabatahtlikult. Teine pidas viivituse protsentide nõudmist ebaõigeaks kodanikkude karistamise viisiks.

Mõlemate vallavolikogude õilsad katsed ei õnnestunud tegelikus elus, vaid töid tagajärgi, mis andis tunnistust nende täielikust „pankrotist“. Seal, kus maksude tasumise tähtaega ei määratud ja loodeti vabatahtlikule õigeaegsele tasumisele — tasuti vabatahtlikult vaid 10% maksudest. Sellepärast vallavolikogu hiljem oli kohustatud määrama tasumise tähtajad, kuna vallavalitsus ei suutnud täita oma kohustusi. Teisal, kus ei määratud viivituse protsente, maksude tasumise tähtajaks tasuti vabatahtlikult 30% maksudest, kuna ülejäänud osa maksu tuli sisse nõuda politsei kaudu. Ja see kõik oli sel „heal ajal“, mil maainimestel oli sissetulekuid mitme võrra rohkem kui praegu.

Loodan, et need nähted ei vaja enam

selgitusi. Praegu, pärast lühiajalist „raudvara“ ja uue Adm. sissenõudmise seaduse maksvust, on näha tagajärgi. On andmeid mitmest vallast, et kõik politseile väljasaadetud maksuvõlgade sissenõuded, mis kuuluvad seaduse kaitsele, tulevad tühjalt tagasi, olgugi, et maksukohuslastele väikese maksumatuse tasumine ei teeks raskusi. Ühes vallas on tärgranud „kohalik patriotism“: talumehed maksavad ära vallavalitsuse maksud, kuna riigimaksud jäetakse tasumata. Öeldakse: „oma valla asi, ma vallamaksud tasun ära, riigimakse ei saa nõuda minult keegi“. Ja, neil on õigus! Keegi ei saa nõuda neilt avalikke makse, kui nad ise neid vabatahtlikult ei tasu.

Aga mis on selle tagajärg? Usun, et see on selge igaihele. Omavalitsuste seadustega pealepandud ülesanded ja kohustused jäävad täitmata. Vallavalitsused sulgegu valla- ja koolimajade ukseid. Kui maksud ei laeku, jäävad tasumata vallaametnikkude palgad, vaesed ja hoolealused jäävad abirahata, riigikassale koolimajade laenude osad ja protsendid jäävad tasumata jne.

Ka maavalitsused on sunnitud talitama vallavalitsuste eeskujul ja jätma täitmata neil lasuvad ülesanded. Maavalitsuste vastastele see teeks muidugi head-

meelt, sest sel moel saab neist ükskord lahti. Peab vaid imestama, kuidas pole tulnud sellele ideele varem — võtta neilt ära nende sissetulekud, eks nad siis pea surema loomulikku surma. Ei oleks tarvis rahvahääletamist ega asjatuid vaidlusi nende pärast.

Sellises olukorras valla- ja maaomavalitsustel 1932/33. a. eelarvete koostamine osutub tühjaks tööks. Kindlasti on ette teada, et need eelarved ei täitu. Selle tagajärjel laostuvad valdade majapidamised ja jäävad täitmata hädavajalised ülesanded.

Kuidas aga reageerivad sellele vallaomavalitsused? Seniste andmete järele ligikaudu kakskümmend vallavolikogu on esitanud protestid Majandusministeeriumile (õieti Kohtu- ja Siseministeeriumile, kust need saadetud Majandusm.) ja paluvad teha omavalitsute maksude suhtes erand, s. o. lubada need sunnikorras sissenõuda ka „raudvara“ mõiste alla kuuluvast vallasvarast. Mõned vallavolikogud andmete ja faktide ettetoomisega annavad tõelise ülevaate tekkinud olukorrast ja kategooriliselt nõuavad seaduse muutmist.

Oleks soovitav, et kõik vallavolikogud võtaksid selle küsimuse esimeses järjekorras kaalumisele, sest asi on tõsine ja sellest oleneb omavalitsuste tegevuse edukus.

K. V.

E. Maaomavalitsuste Liidu ja omavalitsuste tegevusest.

Eesti Maaomavalitsuste Liidu nõukogu koosolek

19. veebr. 1932. a. Tallinnas, Harju Maaomavalitsuse saalis.

Koos on 46 nõukogu liikmest 37.

§ 1.

Koosoleku avamine ja juhatause valimine.

Koosoleku avab Liidu esimees H. Lauri kell 1/212 päeval. Koosoleku juhatajateks valitakse Liidu esimees H. Lauri ja aseesimees P. Männik, protokollijaks sekretär H. Taklai.

Päevakorda täiendatakse Liidu esimehe ettepanekul — „Maal asuvate koerte maksustamise“ küsimusega, kuna päevakorra punktide 4. ja 5. järjekord muudetakse. Siin juures võetakse vastu ka D. Zirnaski sooviavaldus, et Liidu järgmisel

nõukogu koosolekul päevakorda võetakse vallakohtude korraldamise küsimus.

Päevakord võetakse vastu järgmiselt:

1. Liidu 1931. a. aruanne.
2. Liidu 1931. a. eelarve.
3. Revisjoni komisjoni liigete valimine.
4. Maanteede ja sildade korrashoiu küsimus eeloleval majandusaastal, ref. H. Perna.
5. Omavalitsuste 1932/33. a. eelarvete koostamise võimalused kulude kokkuhoiu seisukohalt, ref. P. Männik.
6. Maal asuvate koerte maksustamise küsimus.
7. Läbirääkimised.

§ 2.

Liidu 1931. a. aruanne.

Revisjonikomisjoni revideerimise tulemused kannab ette revisjonikomisjoni liige A. Rei, millest selgub, et aruanne

on õieti ja raamatutega kooskõlas kokku seatud, raamatud korralikult ja puhtalt peetud ning sissetulekud ja väljaminekud dokumentidega tõestatud.

Ainsaks väärnähtuseks on asiolu, et paaril maavalitsusel seisab mitmeaasta liikmemaks võlgu, mis takistab eelarve korralikku täitmist. Lõpuks teeb ettepaneku aruannet esitatud kujul vastu võtta.

Läbirääkimiste juures avaldab V. Rebane soovi, et Liidu juhatusel tuleks kirjastusealal ettevaatlikum olla ja mitte asjata võtta ette kirjastamisi, mis lattu seisma jääb, kuna liidu varandusliku seisuga aktiivne seisab koos peajasjalikult mitmesugustest kirjastustest.

Aruanne, mis näitab varandusliku seisuga 20. 119. 62 kr. eelarve tulusid 11.540.41 kr., kulusid 10.121.77 kr. ja eelarvelist ülejääki 1.418.64 kr., kinnitatakse esitatud kujul ühel häälel. Samuti võetakse vastu ka V. Rebase eelpooltoodud soovivaldus.

§ 3.

Liidu 1932. a. eelarve.

Üksikasjalise ülevaate eelarve koostamise üle annab Liidu esimees H. Lauri, millele järgnevad läbirääkimised.

J. Markson leiab, et eelarves ettenähtud vallaraamatute trükkimisest tuleks loobuda, kuna kohapealsed trükikojad võivad hakata hinna suhtes võistlema ning odavamalt neid trükkima kui Liit seda suudab ja niimoodi tellimised Liidu käest ära võtta.

Sedasama pooldab ka E. Öunapuu ja soovib selle eelarvest hoopis kustutada, niisama ka kalendri väljaandmise, mis olla täiesti üleaarne, kuna viimasel ajal igasuguseid kalendreid küllaldaselt ilmub.

M. Neps esineb ettepanekuga, et maavalitsuste liikmemaksu 25% võrra alandataks.

J. Depmann leiab, et eelarve on liiga suur, kuna seda niikuinii täita ei suudeta. Soovitab eelarvest maha tõmmata kulude osas vallaraamatute trükkimise ja omavalitsustegelase 1933. a. kalendri väljaandmise; tulude osas aga maavalitsuste liikmemaksu vähendada ja juurde võtta Liidu liikmeks olevate valdade liikmemaks. Ka soovitab Liidu büroo koosseisu kokku tõmmata ning esineb ettepanekuga sekretäri koht kaotada.

O. Pärilin esineb ettepanekuga kustutada eelarvest kantseleiametniku palga krediit ja selle asemele juurde võtta 150 krooni ajutise tööjõu palkamiseks.

Büroo koosseisu kokkutõmbamist pooldavad veel E. Öunapuu ja D. Uiga.

V. Rebane vaidleb vastu liikmemaksu määramise asjus valdadele ja ei pea seda tarvilikuks praeguses olukorras. Niisamuti ei poolda ka büroo koosseisu koondamist, kuna see alles hiljuti ümber korraldati.

Büroo koosseisu koondamise vastu vaidleb veel E. Rosenberg, tähendades, et Liidu peasekretär on mõeldud büroo vaimliseks juhiks, kuna kantseleitööde läbiviimiseks on sekretär ja ajakirja talituse tööde jaoks abiks veel kantseleiametnik. Ühtlasi ei pea soovitavaks, et Liidu nõukogu püüab büroo ametnikkude koosseisusse tungida, kuna selleks on meil juhatus olemas, kes teab kui palju tööjõude seal tarvis on. Peab soovitavaks eelarves ainult üldine palga krediit kindlaks määrata, kuna ametnikkude koosseisu küsimus tuleks jätta juhatuse hooleks.

Peale Liidu esimehe selgitavat kõnet eelarve kaitseks asub koosolek eelarvet osade kaupa vastu võtma.

Seaduse eelnõude väljatöötamiseks on eelarvesse võetud 1000 kr., kuna aga hääletamise juures saab enamuse J. Marksoni ettepanek, millega seaduse eelnõude väljatöötamiseks eelarvesse jäetakse 500 kr.

Kirjastuse osas otsustatakse eitavalt omavalitsustegelaste 1933. a. kalendri, samuti ka valla arvepidamise plankettide trükkimise küsimus ja kustutatakse vastavad summad eelarvest.

Juhatusel liikmete sõidu- ja päevarahade osas tekkib pikemaid vaielusi. Hääletamisel otsustatakse päevaraha norm endiseks jätta, s. o. 4 kr. päevas. Peale selle otsustatakse maksta sõiduraha laiaroopalisel raudteel 3. kl. piletihinna järele ühes platskaardiga, kitsaroopalisel raudteel 2. kl. piletihinna järele ühes platskaardiga ja maanteedel sõitude eest vastavalt ühehobuse sõidutaksidele. Sõidu- ja päevarahadeks juhatuse liikmetele on ettenähtud eelarves 1100 kr., missugust summat M. Neps'i ettepanekul otsustatakse vähendada 1000 kr. peale.

Bürooametnikkude palkade arutamisel võetakse vastu E. Rosenbergi ettepanek, millega määratakse palga krediit eelarves 4000 kr. peale. Selle summa piires antakse Liidu juhatusel vabad käed ametnikkude palkasid vähendada ehk personali koosseisu koondada.

Võetakse vastu D. Uiga ettepanek, millega maavalitsuste liikmemaksu vähen-

datakse 15% võrra ja jäetakse juhuslikkude kulude ossa 421.33 kr., kuna M. Nepsi ettepanek liikmemaksu vähendada 25% hääletamisel vähemusse jääb.

Teisets eelarve osades ettepanekuid enam ei tehta, mispärast koosoleku juhataja paneb terve eelarve ühes vastuvõetud parandustega hääletusele, mis vastu võetakse ühel häälel. Tulud ja kulud on tasakaalus Kr. 12.261.33. Lõpuks avaldab J. Depman veel soovi, et Liidu eelarve saaks varem juba enne tegevuseaasta algust nõukogule vastuvõtmiseks esitatud, kuna M. Neps soovib, et Liidu eelarveaasta saaks maavalitsuste eelarveaastaga ühte viitud.

§ 4.

Revisjonikomisjoni liigete valimine.

Revisjonikomisjoni liigeteks 1932. a. peale valitakse ühel häälel: J. Depman, V. Rebane, E. Laanberg ja H. Rõõm.

§ 5.

Omaavalitsuste 1932/33. a. eelarvete koostamise võimalused kulude kokkuhoiu seisukohalt.

Selle küsimuse üle refereerib Liidu aseesimees P. Männik.

Kõneleja juhib tähelepanu maal ilmsiks tulnud raskuste peale, mis valitsust on sundinud mitmesuguseid maksu vähendamata. Nii kuuluvad vähendamisele kõik maaomavalitsuste peasissetuleku allikad, nagu kinnisvarademaks, tulumaks ja isikumaks. Kuna praegusel majanduslikult raskel ajal keskvalitsuselt puudujääkide katteks dotatsioone loota ei ole, siis tuleb nii maa-, kui ka vallaomavalitsustel oma eelarved võimalikult tagasihoidlikult koostada, kusjuures tulude osas tuleks neil olla eriti ettevaatlik ja ülespuhutud ning lootusetu tulused eelarvesse mitte võtta.

Ka kulude osas soovib kõneleja omavalitsustele kõige pealt kärpida administratsiooni, kantselei ja palkade krediite, mis mõnes omavalitsuses elanikkude arvuga võrreldes ebaloomulikult suured on. Samuti tuleks ka kõigil teistel aladel, kus see vähegi võimalik, kulusid kärpida selleks, et eelarveid tasakaalu viia. Kõneleja peab tarvilikuks ka lahtise hoolekande kulude kärpimise, kusjuures hoolealustele surve kuudel toetust tuleks vähendada ehk hoopis ära jätta.

Isikumaksu küsimust käsitades aval-

dab kõneleja andmeid isikumaksu suuruse kohta. Selgub, et isikumaksu 1—3 kroonini maksab 28.000 kodanikku, 3—4 kr. — 40.000 kodanikku, 4—5 kr. — 54.000 kodanikku, 5—6 kr. — 43.000 kodanikku, 6—7 kr. — 32.000 kodanikku, 7—8 kr. — 24.000 kodanikku, 8—9 kr. — 28.000 kodanikku, 9—10 kr. — 38.000 kodanikku, 10—12 kr. — 10.000 kodanikku, 12—15 kr. — 19.000 kodanikku, 15—20 kr. — 9.000 kodanikku ja 20—35 kr. — 1295 kodanikku. Sellega maksavad ligikaudu 338.000 kodaniku maal isikumaksu üle 200.000 krooni.

Põhjuseks, miks mõnes vallas isikumaks ebaloomulikult kõrge, olevat koolimajade ehituslaenu ja nende protsentide tasumine, samuti ka suured kulutused administratsiooni ja kütte alal. Näitena tuuakse ette Keila vald, kus koolimaja küttekulud aastas üle 3500 kr. tõusevad.

Lõpuks peab kõneleja soovitavaks, et nendele valdadele, kes ehitustega on sattunud raskustesse, tuleks riiklikkude laenu tasumisel anda ajapikendust, samuti ka võlgadesse sattunud maavalitsustele, nii et nad suudaks omad eelarved koostada ilma puudujäägita.

Läbirääkimistel võetakse elavalt sõna peaaesjalikult isikumaksu küsimuses. Osa nõukogu liikmetest pooldavad seisukohta, et valdadele jäetakse vabad käed isikumaksu liigitamisel, kuna aga teine osa pooldab seisukohta, et isikumaksu liigitamine valdadele sunduslikuks tehakse.

V. Rebane avaldab soovi, et Admissioonõudmise seadust tuleks nii muuta, et laada- ja turuplatsi maksuvõlga lubatakse kahekordselt sisse nõuda, kuna seaduses ettenähtud 1/2% viivitusraha ei tasu mitte sissenõudmise kulusidgi.

J. Depmann soovib tervishoiu jaoskonna arstide korterite ja päevarahade ühtlast normeerimist, kuna see praegu üksikutes maakondades väga lahkumisev olevat. Ühtlasi peab veel tarvilikuks, et Liidu juhatus pööraks sooviavaldusega Põllutöoministeeriumi poole, et see omavalitsusi kiiremal varustaks tarvilikkude maadega.

P. Leinbok soovib, et vallamaksude sissenõudmine peaks sündima ka „raudvarast“, kuna sarnane seisukord ebaloomulik olevat, kus alimene ja karjapoiisi palka võib sisse nõuda talu „raudvarast“, kuna vallale kuuluvaid maksu sellest „raudvarast“ sisse nõuda ei tohi.

M. N e p s ei ole nõus referendi poolt avaldatud sooviavaldusega, millega valla-avalitsustele riiklikkude laenude tasumisel ühe aastast moratoriumi tahetakse nõutada, vaid teeb ettepaneku, et riik niivõrt vallavalitsustele toetust juure annaks, kui- võrt valdade tulud uute seaduste tagajär- jel vähenevad.

Läbirääkimiste lõppedes võetakse vas- tu järgmised ettepanekud:

1) E. L a a n b e r g i ettepanek:

Isikumaksu muutmise seaduse eelnõus ei tohiks mitte isikumaksu liigitamist val- lavalitsustele sunduslikuks teha, vaid see tuleb vabaks jätta.

2) P. L e i n b o k i ettepanek:

„Raudvara“ seadust tuleks nii muuta, et omavalitsuste maksud ei käiks mitte selle seaduse alla, vaid et neid võib ka sea- duses ettenähtud „raudvara“ osast sisse nõuda.

3) Referent P. M ä n n i k u soovi- avaldused võetakse järgmiselt vastu:

a) Eelarvete tulud ja kulud tulevad viia kindlasti tasakaalu.

b) Eelarve tulude koostamisel tuleb arvestada ainult nende tuludega, millede laekumine kindel on. Lootuseta ja kaht- lastest, vaevalt laekuvatest tuludest eelar- vete tasakaalustamisel tuleb täie tõsidu- sega hoiduda, sest sarnaselt eelarvete koostamine soodustab omavalitsuste ma- jandusliku tegevuse korraldamatust ja raskustesse sattumist.

c) Eelarvete tasakaalustamiseks tule- vad võtta kärpimisele eestkätt admini- stratsiooni kulud — palgad, kantseleide ja majanduslikud kulud. Samuti tulevad võtta kärpimisele tarviduse piirides kõik korralised kulud ja ära jätta sarnaste tar- viduste rahuldamiseks minevad erakorrali- sed kulud, missugused on edasilükatavad.

d) Kuna on ettenäha rea omavalitsus- te majanduslikus tegevuses paratamatut raskustesse sattumist vajalikkude ehitus- te püstitamiseks tehtud laenude läbi. tu- leb nendele omavalitsustele riiklikkude laenude tasumisel võimaldada tarvilikul määral pikendust.

Peale selle küsimuse arutamist tehakse lõuna vaheaeg kella 1/25—6 p. l.

§ 6.

Koosolek algab peale lõuna vaheaega kell 19.00. Juhatab Liidu aseesimees P. M ä n n i k.

Koosoleku juhataja teeb teatavaks, et dir. Perna pole ilmunud, mispärast tema

poolt kavatsatud referaat ära jääb. Sa- muti on ajapuudusel ära ütelnud referee- rimast dir. Lind, nii et mõlemad ettekan- ded langeks sellega päevakorrast välja. Avab lõpuläbirääkimised.

Läbirääkimistel võetakse elavalt sõna koerte maksustamise poolt ja vastu maal loomamarutaudi vastu võitlemise otstar- bel.

Koosoleku lõpul tänab juhataja Liidu juhatause nimel koosolijaid tehtud töö eest, äramärkides, et kuigi vastu läheme ras- ketele aegadele, on loota, et nendest siiski üle saame, kui kogu jõu kokku võtame.

Liidu juhatause koosolek

19. veebr. 1932. a. Tallinnas, Harju maa- valitsuse ruumides.

Koos on 5 juhatause liiget.

§ 1.

Valla arveraamatute ja plankettide trükkimise kü- simus.

Kuna nõukogu otsusega vastav sum- ma, mis määratud valla arveraama- tute ja plankettide trükkimiseks, Liidu eelarvest kustutati, siis langeb ära juha- tusel võimalus nende kirjastamisele asuda. Sellepärast otsustatakse teatada nõukogu seisukoht neile vallavalitsustele, kes arve- raamatute ja plankettide trükkimise as- jus Liidu poole on pööranud.

§ 2.

Seisukoha võtmine Teede- ministeeriumilt saadetud Avalikkude ehitiste püstita- mise määruse kava kohta.

Kuna üksikasjalik kava arutamine ju- hatuse poolt koosolekul on võimatu, võe- takse vastu põhimõtteline seisukoht, et ava- likkude ehitiste püstitamise juures eriti maa seltsi- ja rahvamajade suhtes, peaks silmaspeetama küll avaliku julgeoleku ja tulekaitse nõudeid ning seda ka sundusli- kult maal püstitavate avalikkude ehitiste juures nõudma; kuid määrus esitatud ku- jul paraliseeriks kindlasti maa seltsi- ja rahvamajade ehitamist ja seda eriti nüüd- sel rahavaesel ajal. Sellepärast ei saaks nimetatud määrust otsekohe maksma pan- na ja selle täitmist sunduslikuks teha, vaid see võiks olla ainult tildeeskirjaks maal asuvate avalikkude ehitiste juures. Need seisukohad teeks teatavaks Liidu esindaja komisjoni koosolekul, kus aruta- takse nimetatud määruse kava.

§ 3.

Seisukoha võtmine Kunda valla v/k. kohta valla koolimajade üüri- ja ostuvõlgade vabastamise asjus.

Selles asjas tehakse peasekretärile ülesandeks läbirääkida Põllutöoministeeriumiga ja vastavad läbirääkimise tulemused vallavalitsusele teatada.

§ 4.

Seisukoha võtmine Kõnnu vallavalitsuse v/k. kohta Isikumaksu muutmise seaduse asjus.

Selles asjas otsustatakse Liidu nõukogu poolt 19. II. s. a. vastuvõetud seisukohad vallavalitsusele teatada.

§ 5.

Liidu varanduse tule vastu kinnitamise küsimus.

Otsustatakse kinnitada Liidu varandus K/S. „Omas“ Liidu eelarves ettenähtud kinnitussumma suuruses ühe aasta peale, ehk kui see ei tule suhteliselt mitte palju kallim 1/2 aasta peale. K/S. „Omaga“ läbirääkimisi peatama ja repingut sõlmima volitatakse peasekretär F. Vellner.

§ 6.

Laiksaare vallavalitsuse v/k. veoärimaksu võtmise kohta autodelt.

Laiksaare vallavalitsus on pööranud Liidu poole palvega, et uues maksuseaduses veoärimaks muudetakse ja valdadele õigus antaks veoärimaksu ka autodelt võtta. Kuna Liidul küsimuse otsustamiseks puudub võimalus, peetakse soovitatavaks esitada vallavalitsuse sooviavaldus Majandusministeeriumile palvega, et uue maksuseaduse koostamisel neid soovivavaldusi arvesse võetaks.

Eesti Maaomavalitsuste Liidu juhatuse koosolek

15. märtsil 1932. a.

Koos on 6 juhatuse liiget.

§ 1.

Seisukoha võtmine loomateravishoius osakonna v/k. kohta loomamarutaudi vastu võitlemise asjus.

Küsimuse kohta annab selgitust Põllutöoministeeriumi loomatervishoiu osakonna inspektor dr. Herodes tähendades, et meie ekspordi huvides on vajaline alustada võitlust radikaalsemate abinõudega

marutaudi vastu, kui senini seda on tehtud. Selleks on vaja vähendada koerte arvu. Tähtsamaks ja tagajärjekamaks vahendiks oleks siin koerte maksustamine ja ühtlasi ka koerte varustamine kaelarihmadega, mille järele saab kindlaks teha iga hulkuva koera päritolu, mis omakorda aitab märksa kaasa marutaudi kahtlase piirkonna kindlaks määramisele ja sellega ühtlasi ka marutaudi vastu võitlemisele.

Kuna küsimus on omanud küllaltki aktuaalse ilme ja on ühenduses nii vägagi tähtsa küsimusega — ekspordi võimaluste otsimisega meie lihasaadustele, otsustas juhatus pöörata kõigi maavalitsuste poole, et maavalitsused soovitaks vallaomavalitsustele küsimust arutada ja selle kohta seisukoht võtta.

§ 2.

Seisukoha võtmine posti-telegraafi-telefoni valitsuse v/k. kohta kirjatalude nimestiku asjus.

Liidu juhatus otsustas posti-telegr. telefoni valitsuselt saadetud kirjatalude nimestiku kava heaks kiita.

§ 3.

Seisukoha võtmine Üleriikliku sundmääruse kava kohta tulekahjude ärahoidmiseks avalikes ehitistes.

Nimetatud kava on saadetud Kohtu- ja Siseministeeriumi poolt seisukoha võtmiseks ja milline on täienduseks juba varem Teedeministeeriumi poolt väljatöötatud määruse kavale avalike ehitiste püstitamise kohta maal. Kuna viimase määruse kava kohta on Liidu põhimõtteline seisukoht juba olemas, siis Liidu juhatus otsustas teatada ministeeriumile, et väljatöötatud määrused võiks olla küll maksivad linnas, kuid mitte maal. Maal asuvate avalike ehitiste jaoks tuleks väljatöötada hoopis ise määrused, mis vastaks maaoludele ja -huvidele ja äärmisel juhul võiks väljatöötatud määrusi maa suhtes teha ainult soovitavaks ja üldiseks eeskujuks, mitte aga sunduslikuks — obligatoorseks.

§ 4.

1932. a. suvise raudtee sõiduplaani kava läbivaatamine.

Põhimõtteliselt võtab juhatus seisukoha, et tuleks liiklemiskomitees esineda Liidu esindajal ettepanekuga, et raudteel

tuleks arendada rohkem kohalikku liiklemist.

§ 5.

Seisukoha võtmine Trahteriäride liikide täiendamise ja omavalitsustele trahterimaksu tulude kindlustamise seaduse muutmise seaduse eelnõu kohta.

Liidu juhatus otsustas selles asjas pöörata märgukirjaga Riigikogu vastava komisjoni poole, et riik mitte ei loobuks omavalitsustele maksetavate trahterimaksu puudujääkide ja viina ostulubade maksu asemel tasutavate summade väljaandmisest, kuna see eriti viiks raskesse seisukorda maaomavalitsused, kelle tulud juba

eeloleval aastal seadusandlusega nii-kui-nii on suuresti vähenenud.

§ 6.

Läbirääkimiste all võetakse üles küsimus, kas ei tuleks nõutada normaaltalude andmist täienduskoolidele, missugune nõue on täiesti põhjendatud ja täienduskoolide töö edukuse seisukohalt vajaline. Otsustatakse pöörata Hariduse- ja Sotsiaalministeeriumi poole palvega, et ministeerium samme astuks Põllutöministeeriumi ees, et täienduskoolid (kodumajanduskoolid) varustataks normaaltaludega ja samuti ka pöörata Põllutöministeeriumi loomatervishoiu osakonna poole, et seal samme astutaks, et maa loomaarstid maaga varustataks normaaltalu suuruses.

Küsimusi ja vastuseid.

Küsimus Nr. 11. Vallavalitsuse ülesandeks on koolialiste laste nimekirja pidamine ja korrahoidmine. Vallavalitsusel aga laste sünniajad puuduvad ja neid kusagilt võimalik pole saada. Lapsevanemad ka neid ei muretse, sest seadusega pole nendele sarnast kohustust peale pandud. Perekonnaseisu seaduse põhjal antud määruse (RT nr. 71 — 1920) § 1 teise lõike põhjal on küll näha, et omavalitsuse nõudel antavad dokumendid on maksust vabad, kuid Kohtu- ja Siseministeerium koolialiste laste nimekirja korrahoidmiseks maksuta sünni teateid ei anna.

Kas Kohtu- ja Siseministeerium on kohustatud seal hoiul olevatest koguduste meetrika raamatutest tasuta väljaandma sünniteatise vallavalitsuse nõudel koolialiste laste nimekirja korrahoidmiseks. kui ei, siis millise seaduse põhjal saab lapsevanemaid sundida sünnidokumente muretsema?

Vastus: Kohtu- ja Siseministeerium pole kohustatud tasuta sünniteatise koolialiste laste nimekirjade korrahoidmiseks vallavalitsuste nõudel väljaandma, kuigi ta vallavalitsustele senini on võimaluse korral vastu tulnud. Laste sünniaegade kohta tõenduste muretsemine tuleb siiski otsekoheseks lastevanemate kohuseks lugeda ja võib neilt seda ka nõuda kas või kohtu teel, ehkki selle kohta otseselt vastavad eeskirjad sundnormides puuduvad.

Küsimus Nr. 12. Vastuvaidlemata korras (politseid kaudu) isikumaksude sissenõudmisel on ilmsiks tulnud, et politsei saadab päris jõukate peremeeste poegade ja tütarde kohta nõudelehed vallavalitsusele tagasi ühes maksuvõimetuse aktiga. Ka erateel seletab politsei, et majapidamises kus isa ehk ema on juriidiliselt kinnistu omanikuks, avaldab viimane, et tema pojalt ehk tütrele omaette varandust ei ole ja teeb tööd ai-

nult et saada toitu ja riideid. Seega loobub isikumaksu tasumast, kuigi on kindlad andmed, et tegelikuks majapidamise korraldajaks on perepoeg.

Kuidas tuleb sarnasel korral isikumaksu sissenõudmist toimida ja missuguse seaduse alusel?

Vastus: Kui majapidamise juriidiliseks omanikuks ja pidajaks on isa ehk ema ja nende juures teenivad lapsed ei oma mingisugust varandust ehkki nad tegelikult võivad olla majapidamise korraldajad, puudub seaduslik alus administratiiv sissenõudmise korras nende vanematelt võlgnevat maksu sisse nõuda, vaid nõudmine tuleb ikkagi pöörata võlgniku enese varandusele või töötasule.

Küsimus Nr. 13. Küsimus „Maaomavalitsuses“ avaldamiseks RT. nr. 22 — 1926. a. Eksamikava vallasekretäri kutse omandamiseks 4. lit. p. 3 tõlgitsemise kohta. Olles üliõpilane, praktiseerin valla sekretäri abina. Kas lastakse enne kahe aastast praktikat eksamile, kui ise teadlik olen, et eksamikavale küllalt hästi ettevalmistatud?

Vastus: Siseministri poolt 4. märtsil 1926. a. kinnitatud Eksamikava vallasekretäri kutse omandamiseks § 4 näeb ette, et eksamile soovijad peavad vallakantseleis või mõnes muus administratiivasutuses vähemalt kaks aastat teenistuses olnud olema. Kaks aastat praktikat on ettenähtud miinimumina ja kategooriliselt nõutav. Erand on tehtud senini kõrgema juriidilise haridusega isikute suhtes, kes on lastud eksamile ka ilma vastava praktika nõudmiseta.

Küsimus Nr. 14. Tsiviilkohtupidamise seaduse muutmise ja täiendamise seaduse (RT nr. 105 — 1931. a.) või nõnda nimetatud „raudvara“ seaduse § 973 p. 10 on kindlaks määratud põllu-

majapidamise vallasvara normid, mida ei või arestida ega üleskirjutada. Administratiiv-sissenõudmise seaduse (RT nr. 2 — 1932. a.) § 28 järele ei kuulu arestimisele ja üleskirjutamisele § 973 tähendatud asjad.

Vallaomavalitsuse maksu võlgade sissenõudmisel politsei poolt kodanikelt tuleb ette põllumajapidamisi, kus ei ole põllumajanduslikku vallasvara üle § 973 p. 10 tähendatud normide. Politsei vara arestida ega müüa ei saa. Inimene olles nüüd teadlik, et politsei maksuvõlgade katteks tema vara müüa ei saa, tugeb sellele ja seadusele, lihtsalt ei ole heatahtlik ega mõtlegi maksta oma maksuvõlga vallavalitsusele ära. Nii leidub mõnes vallas palju kodanikke, kellelt selle tõttu nii riik kui ka omavalitsus ei saa kätte makse. Tuleb välja, et osa maksnikke murutub vabatahtlikeks maksjateks ja vallavolikogul ei ole teada täpselt, kellel põllupidajal põllumajanduslikku vallasvara on üle seadusliku normi ja kellelt selletõttu maksu võtta; oleneb lihtsalt isikust, kas ta maksab ehk ei.

Eeltoodu tõttu palun seletada, kas on Administratiiv-sissenõudmise seaduse § 28 maksev ka vallaomavalitsuse maksude kohta või ainult tsiviil nõuete kohta, vastasel korral muutub vallal maksude määramine küsitavaks.

Vallasekretär J. P.

Vastus: Adm. sissenõudmise seaduse (RT nr. 2 — 1932.) § 1. p. 1. lausub: Administratiivkorras nõutakse sisse riigi ja omavalitsuse maksud, lõivud ja nendega seotud trahvid, viivituse ja lisarahad ning protsendid. Sellega on selgesõnalise väljenduse leidnud, et ka valla — kui ühe osa omavalitsuse maksud nõutakse sisse selle seaduse korras. Kuna aga selle seaduse § 28. täpselt on tähendatud, et arestimisele ja üleskirjutamisele ei kuulu Tsiv. kp. seaduse § 973 nimetatud asjad, siis on selge, et ka vallamakse ei saa sissenõuda maksniku arestimisele mittekuuluvast vallasvarast, s. o. „raudvarast“. Olgu tähendatud, et nimetatud seaduste muutmiseks vastavalt sellele, et omavalitsustele kuuluvad maksud kuuluksid sissenõudmisele ka „raudvarast“ esitas Liit märgukirja Kohtu- ja siseministeeriumile.

Küsimus Nr. 15. Perekonnameisiametnikvaimulik registreeris abielu, mille juures ei ole nõudnud perekonnaregistrisse kandmiseks kõiki vajalisi dokumente. Vastabiellunud asusid elama Lätti. Mil teel on võimalik nõuda nendelt puuduvate dokumentide esitamist ning nende mitteesitamise korral — kuidas on neid võimalik vastutusele võtta?

K. valla pereks. am.

Vastus: Tuleb nõuda meie saatkonna kaudu

Lätis. Vastutusele võtmine sünnib üldises korras.

Küsimus Nr. 16. Vallakohtus on hoiul panka hoiuraamat, mille järele 1918. a. kellegi pärandusena on panka hoiule antud summa. Ei ole kuskilt näha, mil puhul on panka sissemaks tehtud, ei ka seda, kes ja kus on pärijad selle summa peale, ei ole ka kordaläinud nende kohta teateid saada (Vallavalitsuse ja vallakohtu asjaajamises on kestnud mõned aastad suured segadused). Mis tuleb teha selle summaga ja kui kaua peab vallakohus seda hoiuarvet pidama? Summa on nii väike, et sellest ei jatku pärijate avaliku otsimise kuludeks.

K. vallak. kirjutaja.

Vastus: Tuleks astuda samme vastava kohtu (rahukohtunik) ees tähendatud vara, kui vaibe-pärandise, valla omanduseks tunnistamiseks.

Küsimus Nr. 17. Juhatuskiri vallakohtutele § 18 näeb ette, et vallakohtu nõupidamise juures ei või viibida ühtegi kõrvalist isikut. Kas vallakohtu kirjutaja ka tuleb lugeda selles mõttes „kõrvaliseks isikuks“ või on tema osavõtt kohtu nõupidamisest lubatud?

Sama juhatuskirja § 22 järele kuulutab esimees kohtu määruse. Kuidas tuleb talitada, kui esimees ei oska kirja lugeda ja vaevalt vaid enda allkirja andmisega hakkama saab?

Vastus: Vallakohtu kirjutaja võib viibida kohtu nõupidamise juures.

Kohtu esimehe korraldusel võib kohtu otsusi ettelugeda ka vallakohtu kirjutaja.

Küsimus Nr. 18. Kohaliku organisatsiooni poolt on Politseivalitsuse loaga 1930. a. avalik korjandus näitemüügiga toimepandud langenud kangelaste mälestuseks ausamba püstitamise heaks. Nüüd aga on peakoosoleku otsuse põhjal otsustatud ausamba heaks korjatud ja näitemüügist saadud raha muuks otstarbeks ära kulutada. Palun vastata, kas sarnaselt toimimine on seadusega lubatud, kui ei, siis kes selle järele on kohustatud valvama, et rahva käest korjatud raha saaks selleks otstarbeks kasutatud, milleks ta on korjatud? Kellele sellest tuleb teatada ja kuidas organisatsiooni sundida saab, et korjatud raha selleks tarvitab, milleks korjatud? A. S.

Vastus: Tuleb teatada Kohtu- ja siseministeeriumile, kellele avaliku korjanduse korraldajad on kohustatud esitama aruanded korjanduse toimepanemise asjus (RT nr. 13 ja 30/31 — 1919).

Küsimus Nr. 19. Kas tuleb adopteeritud isiku erileheküljel perekonnaregistris märkida ka tema lähilikud vanemad, kui isik on adopteeritud enne erilehekülje avamist (B. E. S. § 185).

M. valla perekonnaseisiametnik.

Vastus: Tuleb märkida.

Vastutav toimetaja: F. Wellner. Väljaandja: Eesti Maaomavalitsuste Liit.